

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	СЕМІОТИКА КУЛЬТУРИ
Освітньо-професійна програма	ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «КУЛЬТУРОЛОГІЯ»
Рівень вищої освіти	ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ)
зі спеціальності	В12 КУЛЬТУРОЛОГІЯ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВО
Статус дисципліни	ВИБІРКОВА
Мова викладання	УКРАЇНСЬКА
Кількість ЄКТС	4/120
Навчальний рік	2026-2027
Структура дисципліни	Контактні години – 28 год. (лекційні), 14 год. (семінарські), 14 год. (практичні), модульний контроль – 8 год., для самостійної роботи здобувачів визначено 56 год.
Форма семестрового контролю	Залік
Графік (терміни) вивчення дисципліни	4 курс, 7 семестр
Компетентності, яких набуває здобувач при вивченні дисципліни	<p><u>Інтегральна компетентність:</u> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів культурології й характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><u>Загальні компетентності (ЗК):</u></p> <p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p>

ЗК7. Здатність працювати автономно.

ЗК8. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

СК2. Здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури у українському та міжнародному контекстах.

СК3. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів.

СК4. Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

СК5. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства.

СК8. Здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурно-мистецькі, художні та дозвілєві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу.

СК9. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

СК10. Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту, використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології.

СК11. Здатність організувати культурні події, використовуючи сучасні методи та технології.

СК12. Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

*Очікувані
результати
навчання*

ПРН1. Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.

ПРН2. Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.

ПРН3. Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.

ПРН4. Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування.

ПРН5. Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.

ПРН6. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.

ПРН7. Розуміти чинники культурної динаміки, принципи

періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.

ПРН8. Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.

ПРН9. Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження.

ПРН10. Розпізнавати та класифікувати різні типи культурних продуктів, визначати їх якісні характеристики на основі комплексного аналізу.

ПРН12. Обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати культурні події та проекти з дотриманням законодавства та у відповідності до визначених мети та завдань.

ПРН13. Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти.

ПРН14. Вести публічну дискусію та підтримувати діалог з питань української культури з фахівцями та нефаківцями.

Анотація: Навчальна дисципліна «Семіотика культури» має на меті навчити здобувачів оперувати методологією культурсеміотичного аналізу щодо досягнення загальних процесів мовно-знакової комунікації у сфері культури і мистецтва та осмислення знаково-символічних, інтертекстуальних, інтермедіальних аспектів функціонування текстів і кодів культури в процесі їх безперервного семіотичного розгортання. Серед завдань курсу: визначення місця семіотики культури у дисциплінарному просторі гуманітарного знання; оперування основним понятійним і термінологічним апаратом семіотики; орієнтування в основних класичних і посткласичних концепціях та аналітичних практиках представників різних семіотичних шкіл; аналітичне досягнення основних закономірностей розвитку культури і мистецтва в семіотичному дискурсі; застосування семіотичних методів інтертекстуального, інтермедіального аналізу в дослідженні текстів культури різновидової природи.

*Анотація. Зміст
дисципліни*

МОДУЛЬ 1

СЕМІОТИКА КУЛЬТУРИ: НАУКОВИЙ ДИСКУРС

Тема 1.1. Семіотика культури як галузь наукового знання

Тема 1.2. Біологічне і надбіологічне в основних напрямках семіотичних досліджень

Тема 1.3. Історія семіотичних студій: представники американської школи

Тема 1.4. Історія семіотичних студій: представники європейської школи

Модульний контроль

МОДУЛЬ 2

ЗНАЧЕННЯ СЕМІОТИКИ І СЕМІОЗИСУ У КУЛЬТУРІ

Тема 2.1. Семіотика і семіологія

Тема 2.2. Кінесичний і проксемічний виміри невербальної семіотики

Тема 2.3. Знак як основне поняття семіотики. Класифікація знаків

	<p>Тема 2.4. Символи у семіотиці культури <i>Модульний контроль</i></p> <p style="text-align: center;">МОДУЛЬ 3</p> <p style="text-align: center;">СЕМІОТИЧНЕ РОЗУМІННЯ МОВ І ТЕКСТІВ КУЛЬТУРИ</p> <p>Тема 3.1. Мови культури. Процеси мовно-знакової комунікації в культурі</p> <p>Тема 3.2. Особливості семіотичної інтерпретації текстів</p> <p>Тема 3.3. Значення інтертекстуальності у семіотиці культури <i>Модульний контроль</i></p> <p style="text-align: center;">МОДУЛЬ 4</p> <p style="text-align: center;">РОЛЬ СЕМІОТИКИ У КУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ</p> <p>Тема 4.1. Інтермедіальність як складова цілісного поліхудожнього простору у системі культури</p> <p>Тема 4.2. Семіотика мистецтва та особливості семіозису в культурі: історичний дискурс</p> <p>Тема 4.3. Значення ремедіації текстів культури для їх подальшої інтерпретації <i>Модульний контроль</i></p>
<p><i>Система оцінювання</i></p>	<p>Форми контролю:</p> <ol style="list-style-type: none"> Оцінювання роботи під час семінарських занять – максимум 30 балів за 7 занять (від 0 до 5 балів за кожен тему семінарського заняття залежно від вміння ставити проблему, розглядати шляхи її розв’язання, майстерності аналізу та інтерпретації, здатності до експериментів і використання наукових методів дослідження). Оцінювання роботи під час практичних занять – максимум 30 балів за 7 занять (від 0 до 5 балів за кожен тему практичного заняття залежно від вміння ставити проблему, розглядати шляхи її розв’язання, майстерності аналізу та інтерпретації, здатності до експериментів і використання наукових методів дослідження). Самостійна робота – максимум 24 бали за 8 тем (від 0 до 3 балів за самостійне опрацювання теми, залежно від розуміння проблеми, логічності викладу матеріалу, вміння застосовувати культурологічні підходи). Модульний контроль – максимум 8 балів за 4 модульні контролю (від 0 до 2 балів залежно від виконання поставленого завдання). Залік – максимум 8 балів (залежно від рівня реалізації здобувачем мети і завдань курсу). <p>Шкала оцінювання: За національною диференційованою шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». За шкалою ECTS: A 90-100, B 82-89, C 74-81, D 64-73, E 60-63, FX 35-59, F 1-34</p>
<p><i>Академічна доброчесність</i></p>	<p>Всі учасники освітнього процесу дотримуються політики доброчесності і сприяють функціонуванню ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.</p>
<p><i>Рекомендовані джерела:</i></p>	<p>Публікації науково-педагогічного працівника за темою дисципліни:</p> <ol style="list-style-type: none"> Соболевська С. О. Значення репертуару театру у розвитку культури (на матеріалі народних аматорських театрів Житомирщини 1990-2000-х років). <i>Мистецтвознавчі записки</i>. Київ: Міленіум, 2018. Вип. 33. С. 382–389. Соболевська С. О. Український аматорський театр у культурних

процесах ХХ-ХХІ століття. *Культура і сучасність* : альманах. Київ: Міленіум, 2019. №2. С. 205–209.

3. Соболевська С. О. Культуротворча функція українського аматорського театру (кінець ХХ – початок ХХІ століття): дис. ... канд. культурології: 26.00.01 – теорія та історія культури. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2021. 225 с.

4. Соболевська С. О. Семіотика п'єс Ігоря Костецького: культурологічний аспект. *Культурні та мистецькі студії ХХІ століття: науково-практичне партнерство* : матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції (10 листопада 2021 р.). Київ: НАКККіМ, 2021. С 80-81.

5. Соболевська С. О. Особливості використання ляльки як антропоморфної метафори. *Світ наукових досліджень*: збірник наукових публікацій міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції (29-30 вересня 2022 р.). Тернопіль, Переворськ: ФОП Шпак В. Б., 2022. Вип. 12. С. 194-195.

6. Соболевська С. О. Взаємозв'язок сучасних технологій, економічної і культурної складової у діяльності аматорського театру. *Humanistic expertise as a strategy for developing the future culture* : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. Р. 257–270.

7. Соболевська С. О. Вузлова лялька як символ української ідентичності. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. Київ, 2022. №4. С. 26–29.

8. Соболевська С. О. Образ народної та авторської ляльки в культуротворчому і дизайнерському аспектах. *Українознавство*: наук. журнал. Київ: НДІУ, 2024. №2 (91). С.57–65.

Основна:

1. Афоніна О. С. Коди культури і «подвійне кодування» в мистецтві : монографія. Київ : НАКККіМ, 2017. 314 с.

2. Берегова О. М. Роль тексту в комунікаційних процесах: між дискурсом та інтерпретацією. *Культура та комунікація: дискурси культуротворення в Україні в ХХІ столітті* : монографія. Київ : Інститут культурології НАМУ, 2009. С. 67–78.

3. Зленко Н. М. Феномен медіальної культури в сучасному світі. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2021. №4. С. 34–38.

4. Кравченко А. І. Естетика та семіологія інтермедіальності у камерно-інструментальному виконавстві України ХХІ століття. *Сторінки камерно-інструментального виконавства: українська та світова парадигма* : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., до 165-річчя ЛНМА імені М. В. Лисенка, Львів, 14 грудня 2017 р. Львів, ЛНМА, 2017. С. 15–16.

5. Кравченко А. І. Інтермедіальність у музичному мистецтві: шляхи семіологічного осягнення. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку* : наук. зб. Напрям «Мистецтвознавство». Вип. 24. / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов. Рівне : РДГУ, 2017. С. 138–144.

6. Сосюр, Фердинан де. Курс загальної лінгвістики / Пер. з фр. А. Корнійчук, К. Тищенко. К.: Основи, 1998, 324 с.

7. Ткаченко А. Інтертекст як світ. *Парадигма сучасного*

літературознавства: світовий контекст : філологічні семінари. Київ : КНУ ім. Т. Г. Шевченка, 2013. Вип. 16. С. 31–40.

8. Шип С. В. Знакова функція та мовна організація музичного мовлення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра мистецтвознав : 17.00.03. Київ, 2002. 42 с.

Додаткова:

1. Капічіна О. О. Семіотика музики: генеалогічні витoki музичного семіозису. *Культура і сучасність* : альманах. 2010. № 1. С. 19–23.

2. Кравченко А. І. Виконавська інтермедіальність: дискурс художньо-технологічної креативності в музичному мистецтві ХХІ століття. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 29. Том 5.

3. Просалова В. А. Інтермедіальні аспекти новітньої української літератури : монографія. Донецьк : ДонНУ, 2014. 154 с.

4. П'ятницька-Позднякова І. С. Музичний знак: від наукових рефлексій до дефініції. *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*. 2016. Вип. II (7). С. 166–174.

5. Фесенко В. І. Література і живопис: інтермедіальний дискурс : навч. посібник / ред. кол. Н. О. Висоцька та ін. К.: Вид. центр КНЛУ, 2014. 398 с.

6. Шестакова Е. Інтермедіальність: м'яка «експансія» художності у словесність масової комунікації. *Інтермедіальність: теорія і практика : філологічні семінари*. Київ : КНУ ім. Т. Г. Шевченка, 2016. Вип. 19. С. 59–72.

Матеріально-технічне забезпечення: Ноутбук або комп'ютер з мікрофоном, колонками та веб-камерою, мережа Інтернет

Програмне забезпечення для виконання практичних завдань: Microsoft 365 (Word, Excel, PowerPoint)

Аудиторні, семінарські та практичні заняття офлайн: м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 7, аудиторія 205

Дистанційні/змішані заняття на платформі Classroom (Google)

Доступ до освітнього онлайн середовища відбувається виключно через особистий обліковий запис здобувача НАКККіМ, який закінчується @dakkkim.edu.ua

Освітнє онлайн середовище доступне здобувачу від першого дня початку навчального семестру до завершення заліково-екзаменаційної сесії.

Доступ до освітнього онлайн середовища за посиланням:
.....

Матеріально-технічне, лабораторне, програмне забезпечення дисципліни

Гарант ОПП

Освітньо-професійна програма
«КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

Гарант ОПП Гавеля Оксана Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри гуманітарних дисциплін

	https://nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/in_prakt_kulturolohii/kaf_kreat_ind/bakalavr/OPP_Kulturologia_V12_modernizovana.pdf
<i>Розробник си­ла­бу­су навчальної дисципліни</i>	Світлана Олександрівна СОБОЛЄВСЬКА, <i>кандидат культурології, доцент кафедри гуманітарних дисциплін</i>
<i>Зворотній зв'язок</i>	Зауваження, пропозиції та рекомендації до навчальної дисципліни можна подати через Google form
<i>Кафедра</i>	Тел. кафедри гуманітарних дисциплін: +38 (044) 288-80-46 Адреса: м. Київ, 01015, вул. Лаврська, 9, корпус 11, каб. 106 Е-mail кафедри: languages@nakkkim.edu.ua <u>Посилання</u> на сторінку кафедри на сайті Академії https://nakkkim.edu.ua/instituti/navchalno-naukovyi-institut-praktychnoi-kulturolohii-ta-artmenedzhmentu/kafedra-psykholohii-ta-humanitarnykh-dystsyplin

Викладач дисципліни

Самоаналіз відповідності показникам діяльності науково-педагогічного працівника

С. О. Соболевської за посиланням

https://nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/in_prakt_kulturolohii/Kaf_psykh/Samoanaliz_Sobolevska.pdf

**Світлана Олександрівна
СОБОЛЄВСЬКА**

доцент кафедри гуманітарних дисциплін,
кандидат культурології (2021)

Е-mail: s.sobolevska@dakkkim.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5361-7085>